

Meie 03.03.2026

nr 8-1/1616-1

**Korruptsioonivastase seaduse muutmise
seaduse eelnõu 442 SE muudatusettepanekud**

Austatud põhiseaduskomisjoni esimees Ando Kiviberg

Riigikogu menetluses on korruptsioonivastase seaduse (KVS) muutmise seaduse eelnõu 442 SE. Esitame selle eelnõu juurde muudatuse ettepaneku lisada eelnõusse § 1¹ allolevas sõnastuses.

§ 1¹. Muuta karistusseadustiku § 300¹ lõiget 1 ja 2 järgmiselt:

„(1) Korruptsioonivastases seaduses kehtestatud toimingupiirangu teadva rikkumise eest, millega tekitati suur kahju või ametiisik või temaga seotud isik sai suurt varalist kasu, – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui kahju või saadud kasu on eriti suures ulatuses, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.“

Selgitus: KarS § 300¹ eesmärk on tagada KVS-is sätestatud toimingupiirangute tõhus järgimine ning anda nende teadlikule rikkumisele karistusõiguslik tähendus. Tegemist on erikoosseisuga, mis seob KVS § 11 alusel kehtestatud ennetava toimingupiirangu karistusõigusliku vastutusega.

Kehtiva käsitluse kohaselt on toimingupiirangu rikkumine oma olemuselt abstraktne ohudelikt – kaitstav õigushüve on avaliku võimu erapooletus ja usaldusväärsus. See tähendab, et rikkumise tuvastamiseks ei ole tingimata vajalik reaalse kahju tekkimine või varalise kasu saamine, vaid piisab keelatud olukorras otsuse või toimingu tegemisest. Praktikas on KarS § 300¹ alusel esitatud süüdistusi ka juhul, kui otsus, mille tegemisel toimingupiirangut rikuti, küll puudutas suurt varalist väärtust, kuid tegelikult toimingupiirangu rikkumine mingit kahju ei tekitanud ega ka toonud kellelegi mingisugust varaliselt hinnatavat kasu.

Kuriteona tuleks karistada just selliseid tegusid, mis väärtust eristuksid suurema etteheidetavuse poolest. Seda proportsionaalsuse põhimõtet on vaja tugevdada, et kriminaalkorras ei võetaks vastutusele inimesi, kes tegelikult ei ole rohkem kahju tekitanud kui väärteo toime pannud inimesed. Selleks teemegi ettepaneku täpsustada kuriteokoosseisu nii, et kuriteovastutus eeldaks realselt tekitatud suurt kahju või saadud suurt varalist kasu. Sellisel juhul:

- toimingupiirangu teadlik rikkumine jäaks jätkuvalt õigusvastaseks;
- kahju või kasu puudumisel kvalifitseeruks tegu väärteona;
- kuriteona oleks karistatav üksnes selline rikkumine, millega kaasneb mõõdetav ja oluline varaline tagajärg.

Selline lahendus võimaldaks:

- vältida olukordi, kus kuriteovastutus rakendub üksnes formaalse rikkumise eest;
- siduda mõiste „suur ulatus“ selgelt tagajärgega ja suurendada õigusselgust;

- eristada selgemalt raskemaid ja kergemaid juhtumeid;
- tugevdada karistusõiguse proportsionaalsust ja legitiimsust.

Oluline on rõhutada, et selline muudatus ei muudaks KVS toimingupiirangu ennetavat olemust, vaid täpsustaks üksnes kuriteo ja väärteo vahelise piiritlemise alust. Toimingupiirang ise säilitaks oma preventiivse funktsiooni ka juhtudel, mil kahju või kasu ei ole tekkinud.

Muudatuse seadusesse viimisel on oluline, et võimaliku toimingupiirangu rikkumise menetluse käigus tehtaks edaspidi kindlaks selle rikkumise tagajärg ja tagajärje raskuse rahaline mõõde, kuivõrd see on kuriteokoosseisu element.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister